

LUOTTAMUSHENKILÖN JA LUOTTAMUSVALTUUTETUN VALINTA

Suosittellemme, että luottamushenkilö tai -valtuutettu valitaan jokaiselle työpaikalle ja tarvittaessa jokaiselle henkilöstöryhmälle.

Luottamushenkilö (tai luottamusmies, -edustaja tai yhteyshenkilö tms.)

on työehtosopimuksen perusteella valittava henkilöstön edustaja, jonka tehtäviin kuuluu auttaa edustettaviaan työsuhteeseen liittyvissä kysymyksissä ja edustaa heitä työpaikan neuvotteluissa. Alaa tai yritystä koskevassa työehtosopimuksessa sovitaan tarkemmin muun muassa luottamushenkilön valinnasta, toimikaudesta, korvauksesta, tiedonsaannista, työajan käyttämisestä luottamustehtävään ja koulutuksista.

Työehtosopimus mahdollistaa usein enemmän paikallisesti sovittavia asioita, joista luottamushenkilö voi sopia työnantajan kanssa. Tällaisia asioita voivat olla esimerkiksi palkankorotusten paikalliseen erään, työaikaan, lomaraahan tai työaikapankkiin liittyvät asiat.

Hyvä tietää:

- Luottamushenkilöä turvaa korotettu irtisanomissuoja ja usein myös jälkisuoja toimikauden päättymisen jälkeen, jotta hän voi hoitaa tehtäviään asianmukaisesti ja ottaa esille vaikeitakin asioita työnantajan kanssa.
- Luottamushenkilön tehtävien hoitaminen tai niihin liittyviin koulutuksiin osallistuminen ei saa aiheuttaa kustannuksia tai ansionmenetyksiä.
- Työehtosopimuksessa on usein sovittu rahallisesta korvauksesta, jonka tehtävän hoitamisesta saa.

Luottamusvaltuutettu

voidaan valita henkilöstön keskuudesta työsopimuslakiin perustuen, mikäli työpaikalla ei noudateta työehtosopimusta. Luottamusvaltuutettu valitaan yleensä henkilöstöryhmittäin ja voidaan valita asiantuntijoiden ja esihenkilöiden eli ylempien toimihenkilöiden keskuudesta, vaikka työpaikalla noudatettaisiin työehtosopimusta muihin henkilöstöryhmiin.

Luottamusvaltuutetun tehtävään kuuluvat periaatteessa samat asiat kuin luottamusmiehenkin, mutta työlainsäädännön asettamat raamit tehtävien hoitamiselle ovat rajallisemmat. Lisäksi työntekijät voivat erikseen enemmistöpäätöksin valtuuttaa luottamusvaltuutetun edustamaan heitä työsuhteita ja työoloja koskevissa asioissa, esimerkiksi palkkausta tai vuosilomajärjestelyjä koskevissa kysymyksissä.

Hyvä tietää:

- Luottamusvaltuutettua turvaa korotettu irtisanomissuoja, jotta työnantajan kanssa pystyy ottamaan esille vaikeitakin asioita.
- Luottamusvaltuutetulla on oikeus käyttää tarvittava määrä työaika tehtävänsä hoitamiseen, mutta työajan käytöstä on muistettava sopia ensin työnantajan kanssa.
- Luottamusvaltuutetun tehtävien hoitaminen tai niihin liittyviin koulutuksiin osallistuminen ei saa aiheuttaa kustannuksia tai ansionmenetyksiä.
- Työnantajan kanssa kannattaa pyrkiä sopimaan tehtävään liittyvästä rahallisesta korvauksesta.

Ohjeet luottamushenkilön tai -valtuutetun valintaan

Luottamushenkilö- tai valtuutettu valitaan vaaleilla.

Kuka voi asettua ehdolle?

Luottamusmiehen ja varaluottamusmiehen valinnasta ja vaaleista sovitaan työehtosopimuksissa. Työehtosopimuksesta tulee tarkistaa ketkä saavat osallistua ehdokasasetteluun ja äänestää vaaleissa.

Luottamusvaltuutetun vaaleissa voi asettua ehdolle ja äänestää kaikki kyseisen henkilöstöryhmän työntekijät, sillä valintamenettelystä ei määritellä työ sopimuslaissa. Jos työpaikalla ei noudateta työehtosopimusta, täytyy muistaa sopia etukäteen tilanteista, joissa on useampia ehdokkaita. Esimerkiksi tuleeko toiseksi eniten ääniä saaneesta varaedustaja.

Ehdokasasetteluun kannattaa varata kohtuullinen aika, esimerkiksi kaksi viikkoa tai työehtosopimuksen määrittelemä aika.

Ennen vaalia:

1. Selvitä, onko yrityksen toimialalla sitova työehtosopimus vai toimitaanko työ sopimuslain mukaan.
2. **Jos työpaikallasi noudatetaan työehtosopimusta**, tarkista työehtosopimuksesta ketkä saavat osallistua ehdokasasetteluun ja äänestää vaaleissa. **Jos työpaikallasi ei noudateta työehtosopimusta**, henkilöstöryhmä voi järjestää vaalit parhaaksi katsomallaan tavalla.
3. Vaalin voi järjestää edellinen edustaja tai esimerkiksi ryhmä aktiivisia ylempiä toimihenkilöitä tai työsuojeluvaltuutettu, jos yrityksessä ei ole aikaisemmin järjestetty vaalia. Edustaja valitaan toimialasta riippuen joko yritys- tai toimipaikkakohtaisesti.

Vaalin jälkeen:

1. Vaalin suorittamisen jälkeen vaalitoimikunta tekee vaalipöytäkirjan, josta selviävät vaalien järjestämisen yksityiskohdat sekä tulokset.
2. Vaalin tulos ilmoitetaan kirjallisesti kyseiselle henkilöstöryhmälle ja työnantajalle.
3. Tulos ilmoitetaan lisäksi yksityisen sektorin neuvottelujärjestöillemme Ylemmät toimihenkilöt YTN:lle tai julkisen sektorin neuvottelujärjestö JUKO:lle. Ilmoitus tehdään neuvottelujärjestön sivuilta löytyvällä sähköisellä lomakkeella.

Kauanko valitun luottamushenkilön- tai valtuutetun toimikausi kestää?

Toimikausi kestää yleensä kaksi vuotta. Työehtosopimuksen mukaan voidaan noudattaa jonkin muunkin mitausta kautta. Tai työpaikoilla voidaan luottamusvaltuutetun osalta sopia kauden pituus itse. Työsopimuslaissa ei myöskään käsitellä luottamusvaltuutetun toimikauden pituutta, vaan se on täysin henkilöstöryhmän päätettävissä vaalien yhteydessä. Yleisesti käytetty toimikausi on kaksi vuotta.

Näin järjestetään vaalit

1. TARKISTA VALITAANKO LUOTTAMUSHENKILÖ VAI -VALTUUTETTU, ELI PERUSTUUKO VALINTA TYÖEHTOSOPIMUKSEEN VAI LAKIIN.

2. VAALIT

Vaalit järjestää yleensä edellinen luottamushenkilö tai yritys yhdistys. Mikäli työpaikalla ei ole vielä luottamushenkilöä, kuka tahansa voi tarttua asiaan.

Ehdokasasettelu
tulee olla avoinna riittävän pitkään (esim. 14 vrk), jotta kaikilla halukkailla on varmasti mahdollisuus ilmoittautua.

Jos halukkaita on enemmän kuin yksi, järjestetään vaalit, jotka voidaan suorittaa valintakokouksessa läsnä, sähköisesti tai esim. Teamsilla.

Ehdokkaita on vain yksi, todetaan sopuvaalin tulos ilman äänestystä.

Vaalin suorittamisen jälkeen tehdään vaalipöytäkirja, johon kirjataan vaalien järjestämisen yksityiskohdat ja tulokset.

Tuloksesta ilmoitetaan työnantajalle, neuvottelujärjestöön (YTN/JUKO) ja omaan liittoon.

Lisätietoa: tradenomi.fi/luottariksi tai jenni.lakso@tradenomi.fi